

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SPORT VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON DAVLAT JISMONIY TARBIYA VA SPORT UNIVERSITETI

“Kiritdi”

O‘zbekiston davlat
jismoniy tarbiya va
sport universiteti rektori

R. Matkarimov

2026-y.

“Kelishildi”

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va
innovatsiyalar vazirining
birinchi o‘rinbosari

S. Radjabov

2026-y.

“Tasdiqlayman”

O‘zbekiston Respublikasi
Sport vazirining
o‘rinbosari

Sh. Maxmudov

2026-y.

IJODIY (KASBIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI

61010200 - Sport faoliyati (*basketbol, boks, voleybol, velosport, gimnastika, suzish, yengil atletika, gandbol, qilichbozlik, og‘ir atletika, eshkak eshish, tennis, futbol, badiiy gimnastika, dzyu-do, erkin kurash, belbog‘li kurash, taekvondo WT, sambo, kurash, sinxron suzish, badminton, yunon-rim kurashi, ot sporti, triatlon, biatlon, xokkey, regbi, shaxmat, karate WKF, tog‘ chang‘isi, stol tennisi, figurali uchish, chim ustida xokkey, kik-boks, mini-futbol, kamondan otish, muay-tay, kibersport, suv polosi, akademik eshkak eshish, zamonaviy beshkurash, bodybuilding va fitnes, snovbord, qo‘l jangi, ayollar kurashi, figital sport, o‘q otish va stenddan otish, o‘zbek jang sana‘ti, kriket, sport akrobatikasi, pencak silat, turon*) ta’lim yo‘nalishlari uchun.

61010300 - Adaptiv jismoniy tarbiya va sport ta’lim yo‘nalishi uchun.

O‘zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti Kuzatuv Kengashida ko‘rib chiqilgan va ma‘qullangan. 2026 yil 25 may dagi 2 -sonli majlis bayoni.

O‘zbekiston Respublikasi hududlarida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish, aholining barcha qatlamlari, ayniqsa yoshlarni jismoniy tarbiya va sport bilan muntazam shug‘ullanishga jalb etish, mamlakatimizda bu borada yaratilgan sharoitlardan samarali foydalanish hamda natijalarini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mamlakatimizda mazkur soha rivojiga qaratilgan qator me‘yoriy – huquqiy hujjatlar qabul qilingan va jadallikda hayotga tatbiq etib kelinmoqda.

Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi “O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi **PF-5924-son farmoni**, 2021-yil 24-dekabrda “Davlat oliy ta‘lim muassasalarining akademik va tashkiliy-boshqaruv mustaqilligini ta‘minlash bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi **PQ-60-son qarori**, 2022-yil 3-noyabrda “Jismoniy tarbiya va sport sohasida kadrlarni tayyorlash hamda ilmiy tadqiqotlar tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi **PQ-414-son qaror va farmonlari** ijrosini sifatli bajarish ko‘rsatib o‘tilgan.

O‘zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti va uning Nukus filialidagi Sport faoliyati (faoliyat turlari bo‘yicha) ta‘lim yo‘nalishi bo‘yicha kasbiy (ijodiy) imtihon dasturlari sport maktablari hamda Respublika Olimpiy va paralimpiy sport turlariga tayyorlash markazlarining jismoniy tarbiya va sport dasturlari asosida tuzilgan va abituriyentlarning jismoniy mashqlari bajarishdagi amaliy harakat ko‘nikma va malakalarini baholashga mo‘ljallangan.

Mazkur dasturlarni tuzishda sport assotsiatsiyasi, sport federatsiyalar, oliy sport mahorati maktablari va sport maktablari takliflari inobatga olingan hamda ular tomonidan taqrizlar berilgan.

Dastur 61010200–Sport faoliyati (faoliyat turlari bo‘yicha) ta‘lim yo‘nalishi (basketbol, boks, voleybol, velosport, gimnastika, suzish, yengil atletika, gandbol, qilichbozlik, og‘ir atletika, eshkak eshish, tennis, futbol, badiiy gimnastika, dzyu-do, erkin kurash, belbog‘li kurash, taekvondo WT, sambo, kurash, sinxron suzish, badminton, yunon-rim kurashi, ot sporti, triatlon, biatlon, xokkey, regbi, shaxmat, karate WKF, tog‘ chang‘isi, stol tennisi, figurali uchish, chim ustida xokkey, kik-boks, mini-futbol, kamondan otish, muay tay, kibersport, suv polosi, akademik eshkak eshish, zamonaviy beshkurash, bodybuilding va fitnes, snoubord, qo‘l jangi, ayollar kurashi, figital sport, o‘q otish va stendan o‘q otish, o‘zbek jang sana‘ti, kriket, sport akrobatikasi, pencak silat, turon, 61010300–Adaptiv jismoniy tarbiya va sport kabi sport turlari bo‘yicha (kasbiy) ijodiy imtihonlarni o‘tkazish tartibi, abituriyentlarning jismoniy tarbiya va sport sohasidagi amaliy mahorati, ko‘nikma va malakalariga qo‘yilgan talablar hamda baholash mezonlari o‘z aksini topgan.

2026/2027 O'QUV YILI UCHUN **SHAXMAT** IXTISOSLIGIDAN KASBIY (IJODIY)
IMTIHONLARINING ME'YORIY TALABLARI VA BAHOLASH MEZONLARI
(Ixtisoslik bo'yicha maksimal ball - 93 ball)

Erkaklar va ayollar

Topshiriq №1	Sharti	Javoblar
	<p>Taxtadagi vaziyat qaysi debyutdan yuzaga keladi? Yurishlar ketma-ketligini notatsiya (yozuv)da ifodalang.</p>	
Topshiriq №2	Sharti	Javoblar
	<p>Ushbu debyut qanday nomlanadi. Yurishlar ketma-ketligini yozib ko'rsating.</p>	
Topshiriq №3	Sharti	Javoblar
	<p>Ushbu debyut qanday nomlanadi va yurishlar ketma-ketligini yozib ko'rsating.</p>	
Topshiriq №4	Sharti	Javoblar
	<p>Ushbu vaziyatda uchtadan yurishlar qilingan. Yurishlar ketma-ketligini yozib ko'rsating. Debyut qanday nomlanadi?</p>	
Topshiriq №5	Sharti	Javoblar

	<p>Ushbu vaziyatda ikkala tomon to'rttadan yurishlar qilishgan. Debyut qanday nomlanadi va yurishlar ketma-ketligini yozib ko'rsating.</p>	
<p>Topshiriq №6</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Ushbu vaziyat qaysi debyutdan yuzaga kelgan? Yurishlar tartibini yozing.</p>	
<p>Topshiriq №7</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Tomonlar uchtadan yurish qilgan. Debyut qanday nomlanadi? Yurishlar tartibini yozing.</p>	
<p>Topshiriq №8</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Debyut qanday nomlanadi? Yurishlar tartibini yozing.</p>	
<p>Topshiriq №9</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>

	<p>Yurish qoralardan. Kombinatsiyani toping.</p>	
<p>Topshiriq №10</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Yurish oqlardan. Siz qanday o‘ynar edingiz?</p>	
<p>Topshiriq №11</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Yurish oqlardan. Siz qanday o‘ynar edingiz?</p>	
<p>Topshiriq №12</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Yurish oqlardan. O‘yin natijasi qanday bo‘ladi? Siz qanday yo‘l tanlaysiz?</p>	
<p>Topshiriq №13</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Yurish oqlardan. Qanday yurishlar qilar edingiz? Dastlabki aniq yurishlarni ko‘rsating.</p>	
<p>Topshiriq №14</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>

	Yurish oqlardan. Siz qanday o‘ynar edingiz?	
Topshiriq №15	Sharti	Javoblar
	Yurish qoralardan. Siz qanday o‘ynar edingiz?	

**Shaxmat ixtisosligi bo‘yicha kasbiy-ijodiy imtihonlarining baholash mezonlari.
1-bo‘lim savollari**

1. Shaxmat ixtisosligi bo‘yicha shaxmat nazariyasiga oid kasbiy-ijodiy imtihon sinovlari uchun jami 15 ta topshiriq berilgan. Har bir topshiriqning to‘g‘ri javoblari uchun 6,2 ball beriladi va maksimal ball miqdori 93 ballni tashkil etadi.

2. Topshiriqlarda nazariy, amaliy, taktika va strategiya, o‘yin boshlari (debyut), o‘yin o‘rtalari (mittelshpil), kombinatsiyalar, hisoblash texnikasi, masala va etyud janrlariga oid turli g‘oyalar mujassam etilgan.

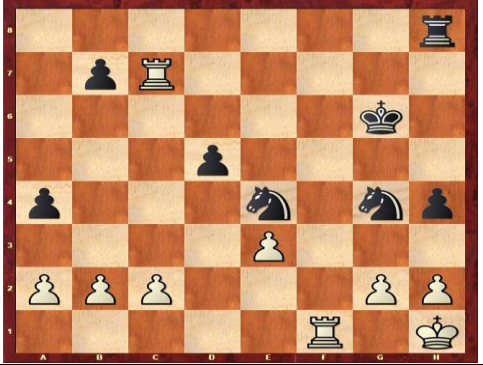

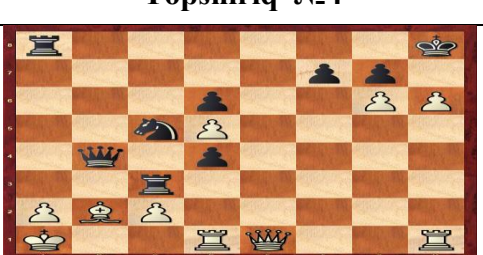
3. Dastlabki 8 ta topshiriqda javoblarni belgilashda debyut nomi va yurishlarni notatsiyada (yozuvlarda) ifodalash zarur. Debyut nomini xato yozilganda - 3 ball, agar yurishlar tartibini yozishda texnik xatolarga yo‘l qo‘yilsa - 3 ball olib tashlanadi. Agar yurishlar umuman, yozuvda ifoda etilmasa, 3,2 ball olib qo‘yiladi.

4. 9-15 topshiriqlarda mittelshpilga oid kombinatsiya va nazariy tushunchalar ifoda etilishi lozim, agar to‘g‘ri ifoda etilmasa ball berilmaydi. To‘liq yechim (variantlari bilan) izoh va tushunchalar orqali ifoda etilmasa, umumiy balldan 3 ball olib tashlanadi.

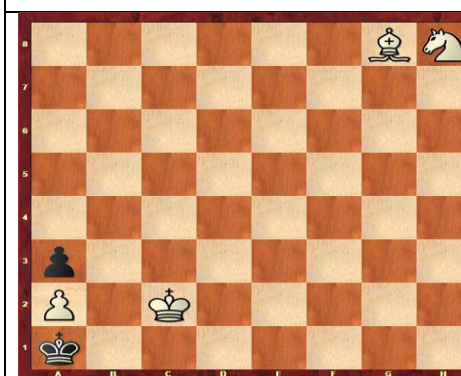
Donalarning nomi	Donalarning qisqacha belgilanishi			Donalar tasviri	
	o‘zbekcha	inglizcha	ruscha		
Shoh	Sh	K	Kp		
Farzin	Fz	Q	Ф		
Rux	R	R	Л		
Fil	F	B	С		
Ot	O	N	K		
Piyoda	--	--	--		

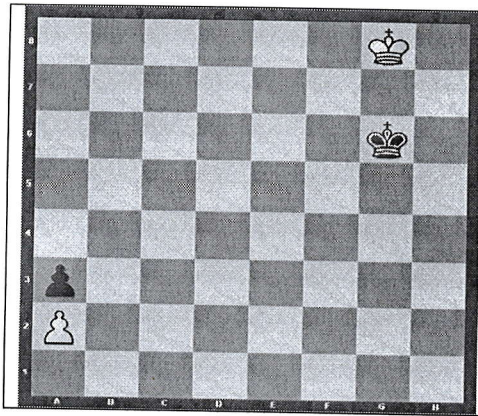
2026/2027 O'QUV YILI UCHUN **SHAXMAT** IXTISOSLIGIDAN KASBIY (IJODIY)
 IMTIHONLARINING ME'YORIY TALABLARI VA BAHOLASH MEZONLARI
 (Jismoniy tayyorgarlik bo'yicha maksimal ball - 63 ball)

Erkaklar va ayollar

Topshiriq №1	Sharti	Javoblar
 <p>Chessboard for Topshiriq №1: White pieces are on a1, b1, c1, e3, f1, g1, h1, h2, h3, h4, h5, h6, h7, h8. Black pieces are on b2, d2, e4, f4, g4, h2, h3, h4, h5, h6, h7, h8.</p>	<p>Yurish qoralardan. Siz qanday o‘ynar edingiz?</p>	
Topshiriq №2	Sharti	Javoblar
 <p>Chessboard for Topshiriq №2: White pieces are on a1, c3, e3, f3, g3, h1, h2, h3, h4, h5, h6, h7, h8. Black pieces are on a7, b5, c5, d5, e5, f5, g5, h5, h6, h7, h8.</p>	<p>Yurish oqlardan. Siz qanday o‘ynar edingiz?</p>	
Topshiriq №3	Sharti	Javoblar
 <p>Chessboard for Topshiriq №3: White pieces are on a1, e3, f3, g3, h1, h2, h3, h4, h5, h6, h7, h8. Black pieces are on a7, b7, c7, d7, e7, f7, g7, h7, h8.</p>	<p>Yurish qoralardan. Siz qanday o‘ynar edingiz?</p>	
Topshiriq №4	Sharti	Javoblar
 <p>Chessboard for Topshiriq №4: White pieces are on a1, b1, c1, d1, e1, f1, g1, h1, h2, h3, h4, h5, h6, h7, h8. Black pieces are on a8, b8, c8, d8, e8, f8, g8, h8.</p>	<p>Yurish qoralardan. Kombinatsiyani toping.</p>	
Topshiriq №5	Sharti	Javoblar

	<p>Yurish qoralardan. Siz qanday o‘ynar edingiz? Kombinatsiyani toping.</p>	
<p>Topshiriq №6</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Yurish oqlardan. Durang qilish imkoniyatini nazariy jihatdan asoslab ko‘rsating.</p>	
<p>Topshiriq №7</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Yurish qoralardan. O‘yin natijasi qanday bo‘ladi? Siz qanday yo‘l tanlaysiz?</p>	
<p>Topshiriq №8</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Yurish qoralardan. Siz qanday o‘ynar edingiz? O‘yin natijasini asoslab bering.</p>	
<p>Topshiriq №9</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
	<p>Yurish qoralardan. Siz qanday o‘ynar edingiz?</p>	
<p>Topshiriq №10</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>

 <p>A chessboard with pieces: White King on e7, White Queen on d6, White Rook on b6, White Rook on a2, White King on h2, White Pawn on d4, White Pawn on g3, White Pawn on h3, White Pawn on g1, White Pawn on h1, Black King on h7, Black Pawn on e5, Black Pawn on c3, Black Pawn on d3.</p>	<p>Yurish oqlardan. Siz qanday o‘ynar edingiz? O‘yin natijasini aniqlang.</p>	
<p>Topshiriq №11</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
 <p>A chessboard with pieces: White King on e4, White Rook on a3, White Rook on b3, White King on g1, Black Pawn on c5, Black Pawn on d5.</p>	<p>Masala. Oqlar boshlab ikki yurishda mot qiladi.</p>	
<p>Topshiriq №12</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
 <p>A chessboard with pieces: White King on e6, White King on f5, White King on g2, White Pawn on h8, Black Pawn on d5, Black Pawn on e4.</p>	<p>Masala. Oqlar boshlab ikki yurishda mot qiladi.</p>	
<p>Topshiriq №13</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
 <p>A chessboard with pieces: White King on a8, White Knight on b8, White Pawn on b6, White King on a1, White Rook on g1, Black King on a7, Black Pawn on f2.</p>	<p>Masala. Oqlar boshlab to‘rt yurishda mot qiladi.</p>	
<p>Topshiriq №14</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>
 <p>A chessboard with pieces: White King on a1, White Pawn on b2, White King on c2, White Pawn on h8, White Knight on h8, Black Pawn on a3.</p>	<p>Masala. Oqlar boshlab olti yurishda mot qiladi.</p>	
<p>Topshiriq №15</p>	<p>Sharti</p>	<p>Javoblar</p>

Yurish oqlardan. Himoya yo'lini toping.

Shaxmat ixtisosligi bo'yicha kasbiy-ijodiy imtihonlarining baholash mezonlari.
2-bo'lim savollari

1. Shaxmat ixtisosligi bo'yicha shaxmat taktikasiga oid kasbiy-ijodiy imtihon sinovlari uchun jami 15 ta topshiriq berilgan. Har bir topshiriqning to'g'ri javoblar uchun 4,2 ball beriladi va maksimal ball miqdori 63 ballni tashkil etadi.

2. Topshiriqlarda nazariy, amaliy, taktika va strategiya, o'yin, o'yin o'rtalari (mittelshpil), o'yin oxirlari (endshpil), kombinatsiyalar, hisoblash texnikasi, masala va etyud janrlariga oid turli g'oyalar mujassam etilgan.

3. 1-5 topshiriqlarda mittelshpilga oid kombinatsiya va nazariy tushunchalar ifoda etilishi lozim, agar to'g'ri ifoda etilmasa ball berilmaydi. To'liq yechim (variantlari bilan) izoh va tushunchalar orqali ifoda etilmasa, umumiy balldan 2 ball olib tashlanadi.

4. 6-10 topshiriqlarda o'yinning endshpil jarayonlarida uchraydigan mexanizm va kombinatsion g'oyalar ifodalangan. Xato javoblar uchun ball berilmaydi. Javob to'liq ifoda etilmasa, shuningdek, variantlarning biri to'liq ko'rsatilmasa, 2 ball olib tashlanadi.

5. 11-15 topshiriqlarda o'yin oxirlariga oid etyudlar, ikki, uch, to'rt va besh yurishli mot masalalari ifodalangan. Aniq va yagona yechim ko'rsatilmasa ball berilmaydi. Variant to'liq ifoda etilmasa, 2 ball olib tashlanadi.

Donalarning nomi	Donalarning qisqacha belgilanishi			Donalar tasviri	
	o'zbekcha	inglizcha	ruscha		
Shoh	Sh	K	Kp		
Farzin	Fz	Q	Ф		
Rux	R	R	JI		
Fil	F	B	C		
Ot	O	N	K		
Piyoda	--	--	--		

Kafedra mudir

Imzo

F.I.Sh